

Sources Pramene

Séria koncertov klavírneho dua

Joanna Domańska/Magdalena Lisak

pri príležitosti 140. výročia narodenia
Karola Szymanowského (1882–1937)

BRATISLAVA, OSTRAVA, PRAHA

november – december 2022

**Karol
Szymanowski**

PROGRAM

Fryderyk Chopin (1810-1849)

3 Mazúrky, op. 56, č. 1 H dur, č. 2 C dur, č. 3 c mol

Etuda e mol, op. 25, č. 5

Karol Szymanowski (1882-1937)

Etuda b mol, op. 4, č. 3

4 Mazúrky, op. 50, č. 13-16

Moderato

Animato

Allegretto dolce

Allegramente. Vigoroso

Zbojníci (Harnasie), op. 55 v úprave pre 2 klavíry
pripravila **Joanna Domańska**

1. dejstvo: Na holi

1. Redík

2. *Mimická scéna (dvorenie)*

3. *Zbojnícky pochod*

4. *Mimická scéna (zbojník a dievča)*

5. *Zbojnícky tanec, Finále*

2. dejstvo: V hostinci

6a. *Svadba*

6b. *Čepčenie*

6c. *Pieseň šuhajov*

7. *Goralský tanec*

8. *Útok zbojníkov, Tanec, Únos nevesty*

3. dejstvo: Hol'a

9. *Epilóg*

Joanna Domańska študovala v triede prof. Jana Hoffmana na Hudobnej akadémii v Krakove a prof. Andrzeja Jasińskiego na Hudobnej akadémii v Katoviciach. Hudobné nadanie rozvíjala aj ako štipendistka francúzskej vlády pod vedením Livie Rév v Paríži (1986–1987). Je laureátkou medzinárodných klavírných súťaží: M. Long a J. Thibauda v Paríži (1981), A. Casagrande v talianskom Terni (1982) a Estrády mladých Poľského klavírneho festivalu v Šlupsku (1982). Je vynikajúcou interpretkou diel Karola Szymanowského. 4 CD albumy venované jeho tvorbe získali nominácie na cenu Fryderyk (1996, 2007, 2008, 2020) a cenu Pizzicato Supersonic Award (2008). „Joanna Domańska prináša skvelý štýl do Szymanowského klavírných diel v albumoch vydaných spoločnosťou Dux,“ zhodnotil nahrávky britský časopis Gramophone. Ako sólistka koncertovala v Európe, Južnej Kórei, Japonsku, Maroku a krajinách bývalého Sovietskeho zväzu. Na pozvanie sa zúčastnila na medzinárodných hudobných festivaloch, ako napríklad: Festival dei Due Mondi v Spolete, Festa Musica Pro v Assisi, Maggio Musicale Fiorentino vo Florencii, Chopinfestival v Gente, Festival de Radio France et de Montpellier, Varšavská jeseň či Festival F. Chopina v Dusznikách, Poľský klavírný festival v Šlupsku. Ako členka Sliezskeho tria nahrala albumy *Polish chamber music for wind instruments* (2011), *Carl Reinecke – chamber music for clarinet, horn and piano* (2016) a *Mikołaj Górecki / Silesian Trio / Aukso. Chamber Orchestra of Tychy* (2019), ktoré boli nominované na cenu Fryderyk. S týmto súborom uviedla premiéry diel Mikołaja Góreckého, Sławomira Czarneckého, Macieja Maleckého, Oscara Pradosa a Marcela Chyżyńskiego. Spolupracuje s japonským vydavateľstvom IMC Music Publisher ako redaktorka série *Selected Polish pieces for little pianists* (3 publikácie: 2012, 2015, 2019). Vyučuje hru na klavíri v Hudobnej akadémii v Katoviciach, je porotkyňou poľských a medzinárodných klavírných súťaží (Jeseník, Brno, Bratislava, Rabat, Tokio), prednáša na majstrovských kurzoch (Južná Kórea, Japonsko, Slovensko, Nemecko, Česká republika, Ukrajina). V rokoch 2011–2017 stála na čele Hudobného spolku Karola Szymanowského, bola umeleckou riaditeľkou medzinárodného festivalu Dni hudby Karola Szymanowského v Zakopanem a festivalu Večery s hudbou Karola Szymanowského v Katoviciach. Je iniciátorkou medzinárodných Chopinovských hudobných súťaží Karola Szymanowského v Katoviciach. Za prácu a úsilie pri propagácii diela Karola Szymanowského jej bola udelená strieborná medaila Gloria Artis.

Magdalena Lisak, klaviristka narodená v Katoviciach, rozvíja hudobnú tradíciu svojej rodiny. Od útleho veku získavala najvyššie ocenenia na národných a medzinárodných súťažiach. V roku 1994 absolvovala s vyznamenaním klavírnú triedu profesora Andrzeja Jasińskiego na Hudobnej akadémii Karola Szymanowského v Katoviciach. V tom istom roku, keď sa dostala do semifinále súťaže Gėzu Andu v Zürichu, získala súkromné štipendium a pokračovala v štúdiu na Konzervatóriu v Zürichu u Homera Francescha. Jednou z jej najcenejších skúseností bolo štúdium na Hudobnej akadémii v Bazileji v rokoch 1996 až 1998 pod vedením Kryštiana Zimmermana. Víťazstvo 6. ceny na 13. Medzinárodnej klavírnej súťaži Fryderyka Chopina vo Varšave v roku 1995 otvorilo Magdalene Lisak dvere do prestížnych koncertných sál (Hitomi Memorial Hall v Tokiu, Stadt-Casino v Bazileji, Rudolfinum v Prahe či Národná filharmónia vo Varšave). Vystupovala aj na Chopinovských festivaloch v mestách Duszniki-Zdrój, Nohant-La Châtre, Mariánské Lázně, Gent, Ženeva a na varšavskom festivale Chopin a jeho Európa. Svoje interpretácie nahrála pre inštitúcie ako Deutsche Rundfunk, Radio Suisse Romande, Poľský rozhlas, Poľská televízia a v podobe CD albumu jej vyšli v spoločnostiach DUX a CD Accord a v Poľskom rozhlase. Pravidelne vystupuje na recitáloch a koncertuje s orchestrami a komornými súbormi v Poľsku a väčšine európskych krajín, ako aj v USA, Kanade, Japonsku, Číne a Brazílii. Fascinuje ju súčasná hudba. V roku 2000 pre Györgya Ligetia uviedla jeho Etudy, ktorých interpretáciu skladateľ ocenil veľmi vysoko. Premiéry uviedla v rámci festivalov ako Sliezske dni súčasnej hudby v Katoviciach, Medzinárodný festival Dni hudby krakovských skladateľov, Medzinárodný festival súčasnej hudby „Laboratórium“ vo Varšave a v Białystoku a Varšavská jeseň. Ako sólistka vystupovala s dirigentmi ako Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Tomasz Bugaj, Mirosław Jacek Błaszczyk, Jerzy Salwarowski, Massimiliano Caldi, Agnieszka Duczmal, Jacques Mercier, Reinbert de Leeuw, Jacek Kasprzyk a Ewa Strusińska. Na pozvanie Národného inštitútu F. Chopina uviedla premiéry a nahrála skladby F. Chopina na historickom nástroji Erard na CD v sérii *The Real Chopin*. Umelecké projekty realizuje pod záštitou Sliezskeho hudobného spolku, ktorého je zakladateľkou a predsedníčkou. Ako profesorka vedie klavírnú triedu na Hudobnej akadémii v Katoviciach, pričom je vedúcou Katedry klavíra. Jej pedagogická činnosť zahŕňa aj majstrovské kurzy, okrem iného na Showa Academia Musicae v Tokiu, na Univerzite v Ostrave, Národnej hudobnej akadémii „Pancho Vladigerov“ v Sofii (Bulharsko), prednáša na japonských vysokých umeleckých školách a je autorkou DVD skladieb pre deti a mládež v rámci výučbových publikácií *The Piano. General method*. Okrem toho bola členkou poroty Medzinárodnej klavírnej súťaže F. Chopina v Ázii (2010, 2011, 2012, 2016), Kvalifikačnej komisie 15. Medzinárodnej klavírnej súťaže F. Chopina vo Varšave (2010), Národnej klavírnej súťaže F. Chopina vo Varšave (2013) a 54. Medzinárodnej interpretačnej súťaže a hudobného festivalu Beethovenův Hradec (2016) v Hradci nad Moravicí (Česká republika).

Joanna Domańska
Magdalena Lisak

3 Mazúrky, op. 56 z roku 1843: H dur, C dur a c mol Fryderyka Chopina, podobne ako Polonéza-Fantázia As dur, op. 61 zachytávajú úvahy skladateľa plné nostalgie, ktoré sa miestami kryštalizujú, aby sa následne opäť rozplývali v oneirických frázach. Prostredná Mazúrka C dur so strohým kvintami sprievodu a svižnými oberkovými zvratmi v goralskej stupnici akoby predznamenávala Szymanowského podhalanskú štylizáciu. Prvá – H dur – má rondovú štruktúru s oberkovými kupletmi. Záverečná Mazúrka c mol, bohatá na polyfóniu charakteristickú pre Chopinove posledné diela, sa kľukatí cez najvzdialenejšie tonality – d mol, B dur, H dur, as mol a es mol – aby sa napokon vrátila do idylického C duru.

Chopinova **Etuda e mol**, piata z opusu č. 25, hravého charakteru s violončelovou lyrickou prostrednou časťou, odkazuje na ľudovú hudbu prostredníctvom tanečných poskokov a podupkávania. Skladba je cvičením dvojtónov pre pravú ruku intenzifikovaných rýchlymi disonanciami, ktoré sa postupne objavujú vo variačnej úprave v najrozmanitejších rytmických a artikuláčnych obmenách. Virtuózna kóda tiahnuca sa celou škálou klavíra vedie k trom *forte*.

Etuda b mol, op. 4, č. 3 Karola Szymanowského venovaná Natalii Neuhaus vznikla v rokoch 1900–1902. Vďaka svojej melodickej a citovej nasýtenosti sa stala mimoriadne populárna, k čomu prispel aj jej slávny interpret Ignacy Jan Paderewski. Grzegorz Fitelberg, ktorý uviedol väčšinu Szymanowského diel v premiére, transponoval miniatúru aj pre orchester, čím ju zaradil do stáleho repertoáru symfonických telies.

Základom práce na **Mazurkách**, op. 50 bolo skladateľovo presvedčenie, že „táto forma je vo svojej šablóne skostnatená, odsúdená na zánik [...] a len kríženie rás ju môže znovuzrodiť“. Szymanowski tak na trojdobé mazúrkové rytmy navrstvil mazúrkové vzorce prevzaté z goralskej hudby využívajúce dvojdobé metrum. Novú zvukovú kvalitu dosiahol využitím podhalanskej stupnice, vytváraním nepravidelných troj- a päťtaktových fráz či napodobňovaním znenia goralskej kapely (duté basové kvinty, burdónové zvuky gájd a goralské interpretačné zvyky, teda rytmické varianty opakujúcich sa fráz a silné akcentovanie vysokých tónov melódie). Vďaka spojeniu týchto štylizáčnych prvkov s vlastnou invenciou skladateľa tak vzniklo dielo, ktoré je v klavírnej hudbe 20. storočia jedinečné, pričom disponuje veľkou výrazovou rozmanitosťou a je porovnateľné so Chopinovým originálom. Štvrtý zosbit mazúrok venovaný Anne a Jarosławovi Iwaszkiewiczovcom obsahuje dve mazúrky reflexívneho charakteru (Mazúrka č. 13 a Mazúrka 15), žartovnú žánrovú scénu, ktorú skladateľ označil ako „tanec ťažkopádneho šľachtica s tučným bruchom s mladou, obľúbenou šľachticou“ (Mazúrka č. 14), a temperamentný goralský tanec (Mazúrka č. 16).

Zbojníci Karola Szymanowského – balet-pantomíma v 3 dejstvách pre sólový tenor, miešaný zbor a orchester, op. 55 – vznikol v rokoch, keď skladateľ a výrazne fascinoval podhalian-ský folklór (1923 – 1931). Je to jediná Szymanowského skladba, ktorá obsahuje doslovné citáty ľudových piesní. Charakter hudby je živelný, nasleduje znenie goralskej kapely a surové, primárne podhalianské rytmy tvoria bizarný celok spojený s rafinovane majstrovskou harmonizáciou. Szymanowského majstrovstvo v stieraní hraníc medzi ľudovým citátom a jeho umeleckou transformáciou stavia Zbojníkov na roveň Chopinových úspechov. Toto o Zbojníkoch napísal Jan Lechoń: „Je to majstrovské dielo poľskosti, ktorá je silná, dôstojná, ktorá čerpá z ľudu, ale sa nesnaží líškať jednoduchosti, a túto ľudovosť povyšuje na veľké umenie práve tak, ako to robil Chopin.“ Sám Szymanowski hodnotil význam svojho diela pre poľskú hudbu ako „žulový stĺp, ktorý nemožno povaliť“.

Obsahom diela je príbeh lásky Zbojníka ku krásnej goralke. Počas výpasu oviec na holiach (Redik) stretá Zbojník Dievča. Zbojník sa zamiluje a Dievča mu jeho cit opätuje, hoci sa má vydať za bohatého gazdu. Ďalšie dejstvo otvára svadba v hostinci, keď sa zrazu po obraze čepčenia ozve výstrel z pištole a do domu vtrhnú zbojníci. Po bitke a rozohnaní svadobčanov Zbojník unáša nevestu. Príbeh sa končí milostnou scénou na holi. Jednoduchá dejová línia skrýva v sebe komický part spojený s grotesknou postavou Vdovy – Hostinskej – a jej milostnými intrigami, ktorých objektom je Ženích. Postavy baletu nemajú mená, a tak sa stávajú symbolickými zosobneniami goralského sveta.

Balet vznikol na objednávku Emila Młynarského, ktorý ho plánoval uviesť vo Varšavskej opere. Premiéra sa však uskutočnila v Národnom divadle v Prahe v roku 1935. O úspech

pražskej premiéry sa zaslúžili dirigent Josef Charvát a režisér Josef František Munclinger. V rozhovore pre časopis Prosto z Mostu Szymanowski spomína: „Režisér Josef Munclinger, bývalý umelec Varšavskej opery, napoly Čech, napoly Poľiak, ktorému vďaka Zbojníci, podobne ako kedysi Kráľ Roger, za svoje uvedenie na javisku Pražskej opery, sa svojej úlohy zhostil výborne a myslel na všetky detaily. Uvedenie Zbojníkov na českom javisku uľahčila etnografická príbuznosť poľskej a slovenskej goralskej kultúry. Nárečie, zvyky, piesne a kroje sú si veľmi podobné a často dokonca spoločné, preto aj folklór Zbojníkov je pre české publikum zrozumiteľný. Poľský názov Harnasie, ktorý nemal v češtine ekvivalent a v poľštine je nezrozumiteľný, bol nahradený slovom Zbojníci. [...] Hudobné spracovanie Zbojníkov dosiahlo veľmi vysokú úroveň. Orchester viedol dirigent Josef Charvát namiesto chorého riaditeľa opery Otakara Ostrčila. Bezchybná bola aj baletná stránka, v hlavných úlohách Zbojníka a Dievčaťa sa predstavili vedúci umelci pražského baletu – ruskí tanečníci Andrej Drozdov a Jelizaveta Nikolská.“

Úpravy originálu Zbojníkov pre klavír sa na žiadosť skladateľa zhostil Jan Maklakiewicz (klavírny výťah 1. dejstva), Grzegorz Fitelberg (korepetitor – zjednodušený výťah pre divadelné skúšky) a Grażyna Bacewicz (výťah pre 4 ruky), ale žiadna z týchto úprav plne nevystihla bohatstvo Szymanowského partitúry. Transkripcia autorstva Joanny Domańskiej predstavuje dielo, ktoré je určené na koncertný prednes, kde sú party oboch klavírov vnímané rovnocenne. Úprava pre dva klavíry umožnila verne preniesť materiál orchestrálnej partitúry. Túto úpravu v súčasnosti pripravuje na vydanie Poľské hudobné vydavateľstvo.

23. novembra | Bratislava

Vysoká škola múzických umení v Bratislave,
Hudobná a tanečná fakulta

6. decembra | Ostrava

Ostravská univerzita, Fakulta umení

17. decembra | Praha

Česká filharmónia, Rudolfinum, Sukova sieň

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekt spolufinancovaný Ministerstvom kultúry a národného dedičstva Poľskej republiky z programu Propagácia poľskej kultúry v zahraničí

PARTNERI:

Generálny konzulát
Poľskej republiky
v Ostrave

Konsulat Generalny
Rzeczypospolitej Polskiej
w Ostrawie

POLSKÝ
INSTITUT
PRAHA

POL'SKÝ
INŠTITÚT
BRATISLAVA

KOORDINÁCIA

Ślęzsky hudobný spolok so sídlom v Katowiciach

ŚLĄSKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE

www.stm.art.pl

www.facebook.com/SlaskieTowarzystwoMuzyczne

Ilustrácie pochádzajú zo zbierky Tatranského múzea v Zakopanem /anonym, 19. stor.; fot. Klaudia Kot/ a z domu Czerwony dwór v Zakopanem /autorka: Ewa Fajkosz, 20. stor./